

Resumé

Regeringen har sammen med V, K, RV og SF indgået et ”nationalt kompromis om dansk sikkerhedspolitik”, som bl.a. sikrer et markant løft af forsvaret til 2 pct. af BNP, hvilket svarer til en forhøjelse af forsvarsudgifterne med 18 mia. kr. Samtidig sigtes der efter et underskud på 0,5 pct. af BNP i 2030. Dette notat gennemgår effekterne på den finanspolitiske holdbarhed af aftalen.

- Den finanspolitiske holdbarhed forbedres med 4 mia. kr. med aftalen, på trods af at politikerne umiddelbart bruger 18 mia. kr. ekstra på øgede forsvarsudgifter
- Det skyldes, at Finansministeriet hidtil har budgetteret med et offentligt underskud på ca. 0,7 pct. af BNP i 2030. I den nye forsvarsaftale budgetteres med et underskud i 2030 på 0,5 pct. af BNP.
- Dermed forbedres de offentlige finanser med ca. 0,2 pct. af BNP eller 4 mia. kr. i 2030 og varigt.
- Allerede inden forsvarsaftalen var de offentlige finanser overholdbare med 27 mia. kr. (1,1 pct. af BNP) ifølge Finansministeriet. Med aftalen øges overholdbarheden til 31 mia. kr. (ca. 1,3 pct. af BNP), jf. tabellen.
- En overholdbarhed på 31 mia. kr. betyder, at man kan reducere skatterne eller øge de offentlige udgifter med 31 mia. kr. om året fra i morgen og i al fremtid, samtidig med at der vil være råd til at finansiere den offentlige sektor inkl. det stigende antal ældre, ligesom der vil være råd til at lønregulere overførselsindkomster. Det er derfor fuldt ud økonomisk ansvarligt at sigte mod et underskud på 0,5 pct. af BNP i 2030.

Finanspolitisk holdbarhed ved forskellige saldomål i 2030

	Saldo i	Finanspolitisk	
	2030	Pct. af BNP	holdbarhed
		Pct. af BNP	Mia. kr.
Finansministeriets seneste fremskrivning (august 2021)	-0,7	1,1	27
Underskud på 0,5 pct. af BNP i 2030 (nationalt kompromis)	-0,5	1,3	31
Balance i 2030 (som i forståelsespapiret)	0,0	1,7	44

Kilde: CEPOS-beregninger baseret på Finansministeriets mellemfristede fremskrivning fra august 2021

Regeringen har sammen med V, K, RV og SF indgået et ”nationalt kompromis om dansk sikkerhedspolitik”, som bl.a. sikrer et løft af forsvaret til 2 pct. af BNP, hvilket svarer til en forhøjelse af forsvarsudgifterne med 18 mia. kr. Som en del af aftalen revideres underskudsgrænsen i budgetloven, og der sigtes efter et underskud på 0,5 pct. af BNP i 2030. Samtidig skal der senest 3. kvartal 2022 fremlægges en 2030-plan.

Men selvom politikerne umiddelbart altså bruger 18 mia. kr. ekstra på øgede forsvarsudgifter, så forbedres den finanspolitiske holdbarhed faktisk med 4 mia. kr. med aftalen.

Det skyldes, at i Finansministeriets seneste opgørelse¹ af den finanspolitiske holdbarhed (som vurderes til 1,1 pct. af BNP eller ca. 27 mia. kr.) budgetteres der med et offentligt underskud på ca. 0,7 pct. af BNP i 2030. I den nye forsvarsaftale budgetteres med et underskud i 2030 på 0,5 pct. af BNP. Dermed forbedres de offentlige finanser med ca. 0,2 pct. af BNP eller 4 mia. kr. i 2030. Eftersom forbedringen af de offentlige finanser er varig, vil effekten på den langsigtede finanspolitiske holdbarhed tilsvarende være ca. 4 mia. kr.

Allerede inden forsvarsaftalen var de offentlige finanser som nævnt overholdbare med 27 mia. kr. (1,1 pct. af BNP) ifølge Finansministeriet. Med aftalen øges overholdbarheden til 31 mia. kr. (ca. 1,3 pct. af BNP), jf. tabel 1. En overholdbarhed på 31 mia. kr. betyder, at man kan reducere skatterne eller øge de offentlige udgifter med 31 mia. kr. om året fra i morgen og i al fremtid, samtidig med at der vil være råd til at finansiere den offentlige sektor inkl. det stigende antal ældre, ligesom der vil være råd til at lønregulere overførselsindkomster. Det er derfor fuldt ud økonomisk ansvarligt at sigte mod et underskud på 0,5 pct. af BNP i 2030.

Tabel 1
Finanspolitisk holdbarhed ved forskellige saldomål i 2030

	Saldo i 2030		Finanspolitisk holdbarhed	
	Pct. af BNP	Pct. af BNP	Mia. kr.	
Finansministeriets seneste fremskrivning (august 2021)	-0,7	1,1	27	
Underskud på 0,5 pct. af BNP i 2030 (nationalt kompromis)	-0,5	1,3	31	
Balance i 2030 (som i forståelsespapiret)	0,0	1,7	44	

Kilde: CEPOS-beregninger baseret på Finansministeriets mellemlistede fremskrivning fra august 2021

Råderummet frem til 2030 er lagt fast på forhånd ud fra, at man rammer underskudsmålet på 0,5 pct. af BNP i 2030. Det betyder i praksis, at politikerne har 41 mia. kr. i frit råderum² frem til 2030, samtidig med at finanspolitikken er overholdbar med 1,3 pct. af BNP. Disse 41 mia. kr. kan politikerne bruge frit. Når politikerne bruger 18 mia. kr. på forsvar, så er det finansieret inden for råderummet.

Offentlig balance i 2030 vil indebære overholdbarhed på 44 mia. kr.

Det er altså beslutningen om at sigte efter et underskud på 0,5 pct. af BNP i 2030, som forbedrer den finanspolitiske holdbarhed med 4 mia. kr. (fordi det budgetterede underskud reduceres fra 0,7 til 0,5 pct. af BNP).

¹ Kilde: Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2025, august 2021, Finansministeriet

² Kilde: ”NATO-mål om forsvarsudgifter på 2 pct. af BNP koster 18 mia. kr.”, CEPOS-notat, februar 2022

Det betyder også, at hvis man alternativt havde anvendt forståelsespapirets mål om balance i 2030, ville overholdbarheden være vokset endnu mere til hele 44 mia. kr. (1,7 pct. af BNP). Det ville ikke være hensigtsmæssigt, fordi det ville indebære en markant overbeskatning af danskerne, ligesom det offentlige ville oparbejde en enorm formue på sigt.

Vækstperspektiv: Bedre at finansiere forsvarsudgifter med arbejdsmarkedsreformer

Set fra et vækst-perspektiv havde det været at foretrække, hvis stigningen i forsvarsudgifterne på 18 mia. kr. var finansieret via arbejdsmarkedsreformer for at kompensere for det private jobtab, der følger af flere ansatte i forsvaret. Dermed kunne råderummet i stedet have været anvendt til skattelettelser, som yderligere kunne have skabt vækst.

Pensionsalder, skattelettelser og anvendelse af overholdbarhed

Når det nationale kompromis forbedrer den finanspolitiske holdbarhed, betyder det også, at der nu i højere grad er finanspolitisk plads til at afdæmpe stigningen i folkepensionsalderen fra 2040 og frem, jf. Pensionskommissionen. Lavere folkepensionsalder ift. den nuværende indeksering vil imidlertid reducere arbejdsudbud og velstand. Derfor må dette forslag frarådes. Alternativt kan man bruge af den finanspolitiske overholdbarhed ved at aftale skattelettelser, som implementeres fra fx 2040 (samme tidshorisont som lavere pensionsalder).

Når overholdbarheden ikke kan bruges nu og her, skyldes det, at politikerne på den kortere bane frem til 2030 er bundet af budgetloven og underskudsgrænsen heri. Derfor er det umiddelbart ikke muligt at bruge af overholdbarheden frem til 2030.